

Pravilna tehnika kod mužnje t. j. dobro poznavanje i pravilno izvođenje rada osigurava zdravije i produktivnost vimena, odnosno muzare, a pogrešna, koja je i u mnogim stočarskim i mljekarskim najnaprednijim krajevima naše zemlje vrlo raširena, nanosi mljekarstvu vrlo velike štete. Stoga je u prvom redu zadatak stručnjaka koji djeluju u sabiralištima i terenskim mljekarama da ukažu proizvađačima mlijeka na korist od dosljednog pridržavanja principa tehnički dotjerane mužnje. Rezultati takovog djelovanja odrazit će se pozitivno na kapacitet proizvodnje mlijeka njihovog rajona.

Međutim, na sistematsko poboljšanje mužnje trebalo bi u prvo vrijeme preći održavanjem tečajeva za mužnju, a nakon perioda sticanja iskustava i otvaranjem škola za ručnu i strojnu mužnju u pojedinim većim rajonima.

* U vezi s ovim člankom upozoravamo na članak autora: »Utjecaj mužnje na količinu i kvalitetu mlijeka« (»Mljekarstvo«, br. 3., god. 1952.), gdje su pobliže objašnjena neka pitanja o važnosti pravilne mužnje, dok je pitanje tehnike mužnje samo dotaknuto. Neke nejasnoće i nelogičnosti u tom članku nastale su uslijed jezične korekture i tehničkih grešaka.

** U članku: »Za bolju kvalitetu mlijeka« (»Mljekarstvo«, br. 6., god. 1953.) je pitanje tehnike mužnje također spomenuto, prepuštajući crtežima njezin prikaz. Međutim reprodukcije nekih crteža, koji se na to odnose, nisu dobro uspjele.

Ing. Đuro Dokmanović, Zagreb

Zagrebačka mljekara

ORGANIZACIJA I CIJENE MLJJEKA OSIGURAVAJU USPJEH

Predratni dnevni kapacitet konzumnih i preradbenih mljekara u Hrvatskoj iznosio je 145.000 litara mlijeka. Današnji kapaciteti samo konzumnih mljekara na području NRH iznose na dan 270.000 litara mlijeka. U periodu od god. 1949. pa do danas izgrađene su četiri moderne suvremene mljekare u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Županji. Mljekare su građene s perspektivnim zadatkom, da mogu preuzeti cjelokupnu opskrbu stanovništva na području dotičnih gradova, kad se za to stvore potrebni materijalni i tehnički uvjeti. Kapaciteti novopodignutih mljekara došli su u oštar sukob sa zaostalom i malom proizvodnjom mlijeka. Muznost krava prije rata iznosila je u prosjeku 800 litara na godinu, a današnji prosjek muznosti krava kreće se oko 1.000 lit. mlijeka. I pored stanovitog napretka u proizvodnji, to je još vrlo malena proizvodnja mlijeka. Zbog oskudice u mlijeku mljekare podmiruju tek 30—60% svoga kapaciteta. Iskustvo stečeno u podizanju novih mljekara govori nam, da će ubuduće trebati etapno proširivati mljekarske objekte vodeći strogo računa o sirovinskoj bazi. Etapni način gradnje mljekara prakticira se u svim naprednim mljekarskim zemljama.

Osnovni problem svih mljekara, a naročito novosagrađenih, bio je: kako će se opskrbiti što većim količinama mlijeka i na taj način bolje iskorištenim kapacitetom sniziti troškove za obradu i preradu mlijeka. Stabilizacijom privrede i tržišta problem iskorištenja kapaciteta kod svih naših mljekara postaje sve akutniji i zamršeniji.

U nabavi mlijeka dosad su mljekare uglavnom prošle kroz tri faze. U prvoj fazi sve mljekare sakupljaju mlijeko sa svojom vlastitom organizacijom. Kasnije jedan dio mlijeka sakupljaju zadruge, a drugi dio mljekare i konačno, u trećoj fazi neke mljekare cjelokupni otkup mlijeka prenose na zadruge. Naprijed spomenuta prva dva oblika sakupljanja mlijeka imala su ozbiljnih slabosti. Teren je ostao neobrađen. Mljekare i zadruge sukobljavale su se na terenu radi otkupnih cijena i rajonizacije otkupnih područja. Obje organizacije (mljekare i zadruge) nisu se dosad u dovoljnoj mjeri angažirale, kako će riješiti ključni problem — podići muznost naših krava.

Već više od godinu dana Zagrebačka mljekara otkupljuje gotovo sve mlijeko preko poljoprivrednih zadruga. Njezino otkupno područje rasprostire se na dvanaest kotara. Jedino na potezu Pitomača — Kloštar — Đurđevac — Virje — Novigrad mljekara sama otkupljuje mlijeko, jer tamošnje zadruge odbijaju preuzimanje otkupa s motivacijom, da im se otkup vrhnja, pa prerada i prodaja maslaca u vlastitoj režiji više isplati. Bilo bi korisno, da netko od drugova iz Zadružnog saveza u jednom članku isporedi dobit polučenu na toj djelatnosti u navedenim zadrugama s ostvarenim stočnim fondovima za unapređenje mljekarstva u god. 1956. kod zadruga, koje otkupljuju mlijeko.

God. 1956. Zagrebačka mljekara otkupila je 20,262.088 lit. mlijeka, prosječno 55.500 lit. na dan. Ispoređujući ovaj otkup s onim od god. 1955. ustanovljen je porast za 8,247.455 lit. mlijeka. To je najveća otkupljena količina mlijeka od Oslobođenja do danas. Tako je 1956. Zagreb preko cijele godine imao dovoljno mlijeka i svih mliječnih proizvoda. S porastom količine mlijeka postepeno se popravljala i njegova masnoća. Prosjek masnoće mlijeka u prvom tromjesečju iznosio je 3,51%, u drugom 3,48%, u trećem 3,52%, a u četvrtom 3,6%; godišnji pak prosjek masnoće iznosio je 3,52%.

Na ovako osjetan porast otkupa mlijeka preko zadruga znatno su utjecale povoljne otkupne cijene mlijeka, koje se sporazumno dogovaraju i utvrđuju između zadružnih organizacija i Zagrebačke mljekare. Kod određivanja otkupnih cijena mlijeka vodi se računa o proizvodnoj cijeni mlijeka kod proizvođača, ali paralelno i o potrošačkim mogućnostima gradskog stanovništva, koji je glavni konzument mlijeka i njegovih proizvoda. Prosječna otkupna cijena mlijeka god. 1956. po 1 litri iznosila je 24—26 dinara. Osnovica za masnoću uzima se 3,6%. U odnosu na god. 1955. seljacima je po litri mlijeka plaćeno više 4,19 dinara. Za isporučeno mlijeko u godini 1956. proizvođačima je isplaćeno 495,585.000 dinara. Prošlogodišnja ekonomska otkupna cijena mlijeka bit će najbolji stimulans za daljnje unapređenje mljekarske proizvodnje.

Svim zadrugama, koje otkupljuju mlijeko, u otkupnoj njegovoj cijeni osiguran je jedan dinar u fond za unapređenje mljekarstva. Taj fond stvaraju zadruge iz doprinosa proizvođača, kako bi se osigurala sredstva za unapređenje mljekarstva na području svake pojedine zadruge.

Zadružne organizacije preko otkupa mlijeka na području Zagrebačke mljekare u god. 1956. ostvarile su fond za unapređenje mljekarstva u visini od 12,715.241 dinara. Od ovih fondova može se nabaviti 85 prvoklasnih rasplodnih bikova ili 160 dobrih muznih krava. Ako se navedena sredstva potroše za to ili slične svrhe, onda će ta investicija direktno utjecati na unapređenje mljekarstva.

Sad će iznijeti grafički pregled otkupa po kotarima, broj zadruga, koje otkupljuju mlijeko, i visinu ostvarenih zadružnih stočnih fondova po kotarima u god. 1956.:

Red. broj	otkup mlijeka po kotarima	otkupljeno u lit. god. 1956.	broj OPZ koje otkupljuju	ostvaren stočni fond
1.	Zagreb	4,155.470	29	3,153.077
2.	Kutina	2,494.603	11	1,715.901
3.	Nova Gradiška	255.580	3	232.338
4.	Slavonski Brod	319.939	—	—
5.	Križevci	4,059.584	7	3,364.384
6.	Bjelovar	1,540.498	5	1,094.658
7.	Koprivnica	4,227.918	13	1,657.069
8.	Virovitica	306.068	—	—
9.	Varaždin	152.906	5	152.906
10.	Krapina	1,303.855	6	1,187.579
11.	Karlovac	311.092	3	149.829
12.	Sisak	14.386	1	7.500
13.	Razna poduzeća	1,120.189	—	—
Ukupno:		20,262.088	83	12,715.241

Tokom god. 1956. Zagrebačka mljekara predala je drugim poduzećima svoje pogone u Štefanju, Čazmi, Martijancu, Ludbreškim Sesvetama i Goli, a likvidirala pogone zbog oskudice mlijeka u Crkvenom Boku, Divuši, Rajiću i Jasenovcu.

Konzumnog mlijeka u Zagrebu god. 1956. prodano je 11,120.336 lit., ili prosječno 30.450 lit. na dan. Prema procjeni N. O. Zagreba u prošloj godini na stanovnika otpada ukupno 82 litre mlijeka ili 2,2 dl na osobu.

Sumirajući naprijed navedene rezultate poslovanja Zagrebačke mljekare u god. 1956. može se zaključiti, da je poduzeće u sprezi sa zadrugama i povoljnim otkupnim cijenama došlo do potrebnih količina mlijeka za potrošače Zagreba, a s ostvarenim stočnim fondom u zadrugama stvorena početna materijalna baza za brže unapređenje mljekarstva.

Mijo Đogić, Zagreb
»Poljoopskrba«

ULOGA MLJEKARA U PROIZVODNJI ŠKOLSKIH DJEČJIH OBROKA

Poslije svršetka II. svjetskog rata nastojale su u našoj zemlji i u svijetu razne međunarodne organizacije poboljšati prehranu djece. Naša zemlja također, kao članica tih organizacija, primala je pomoć, a davala je i određeni dio pomoći tim organizacijama.

Pomoć je raspodjeljivala najprije »Unra«, zatim »Unicef«, a sada konačno društvena organizacija »Care« iz SAD. Ova pomoć dodjeljivana je našoj zemlji u prehrambenim artiklima, kao na pr. punomasni i bezmasni mliječni prah, maslac, biljna mast, sir, bakalar, šećer i t. d. Svrha ove akcije jest, da se s dodijeljenim artiklima poboljša prehrana naše djece u osnovnim školama, gimnazijama do velike mature, domovima učenika u privredi, djeci u socijalnim ustanovama i t. d. U vrijeme između god. 1948. do 1956. ovi su se obroci